

לא נזכר שמו אלא חמש עשרה פעמים, כולם במסכת פסחים, אך על פי שר' אליעזר מטוך – עורכן של רוב התוספות 'שלנו' – היה מתלמידיו. עיקר פרטומו קשור בוויכוח פריס עם המומר ניקולאוס דתין על האשמותיו בקשר לתלמוד, ויכוח שנסתיים בגזרה על שריפת התלמוד בשנת 1244, שנודעו לה תוצאות קשות לתולדות ישראל בארצות הכנסייה. כמו כן נתפרסם שמו של ר' יחיאל בגלל עלייתו המפורסמת לארץ ישראל, ופרשת הישיבה שהעמיד – או לא העמיד – בעיר עכו. פרשיות אלו, ופרטים ביוגרפיים אחרים, נידונו על ידי פרופ' אורבך בספרו 'בעלי התוספות', פרק ט', ומשם יקחם הקורא.³¹ כדברי אורבך, 'מחבריו של ר' יחיאל לא הגיע לידנו אלא מעט מזער, ושרידי תורתו נשמרו בחיבורי תלמידיו ותלמידי תלמידיו... שרדו מספר תשובות... ר' יחיאל חיבר ספר דינים...³² תוספותיו לפרק ערבי פסחים נזכרות במפורש פעמים אחדות'. בעיקר יש להוסיף על דבריו, כי ר' יחיאל חיבר 'פירוש', או 'שיטה' לכמה וכמה ממסכתות התלמוד, 'שיטה' שהייתה כתובה ברוח 'שיטת איזורא' הנזכרת, ואף קיצונית ממנה בעקרונות לימודה, עד כי נתרחה ביותר ממה שניתן היה עוד לכלול תחת כותרת ה'תוספות', ועל כן לא כלל ר' אליעזר מטוך את פרשנותו של ר' יחיאל בכלל עריכת התוספות. שיטתו של ר' יחיאל למסכת מועד קטן מצוטטת הרבה בפירוש האנונימי למסכת זו המכונה 'שיטה לאחד מתלמידי רבנו יחיאל מפאריש' ('ירושלים תרצ"ז), חו למסכת יבמות נזכרת בתוספות מהר"ם מרוטנבורג למסכת, שאינן שלו אלא של אחד מתלמידי רבנו פרץ. בראש תוספות אלו נאמר: 'שיטה זאת כמו שכתבתי מראשה [ד"ה לחייבון] ועד סופה, הועתקה מפרישת הרב ר' יחיאל זצק"ל' (עמ' נ). שיטת רבנו יחיאל למסכת חולין נזכרת בהגהת רבנו פרץ על סמ"ק סי' ר"א: 'בשיטת מ"ר יחיאל בשם רבי' אלחנן פירש'. ואף על פי שפירשו למס' עירובין נקרא פעם אחת בשם 'תוס' (תוספות רבנו פרץ לעירובין, דף יג ע"ב), אין ספק כי אף היא 'שיטה' הייתה. בפרט ניכרת דרכו הדקדקנית המיוחדת ב'שיטה' שכתב למסכת בבא קמא, ושממנה הועתקו דברים מתוך מקור המכונה בפי ר' בצלאל אשכנזי בספר 'שיטה מקובצת' בשם 'תוס' ר"י כ"ץ' (מתלמידי רבנו פרץ אף הוא). כאמור, היה ר' יחיאל מתלמידי איזורא בעצמו, ואת פירושו לתלמוד ערך ברוח תלמודם, אלא שכבר נתרחק יותר מהם מן המבנה הקלסי של התוספות, ורוב ערכו של הפירוש היה בעת לימוד פשט הסוגיא בבית המדרש. ואכן, חלק גדול מן המובאות בשמו הם פסקים קצרים וחתוכים, וכן דברי תורה מזדמנים – קושיות ותירוצים – ששמעום תלמידיו בעל פה בלומדם לפניו. יש לזכור כי רבים מתלמידי אלה היו גדולי המחצית השנייה של המאה הי"ג – מהם רבנו פרץ, רבנו יחיאל מנירנבורג, ר' אברהם ב"ר אפרים, ר' נתן ב"ר יהודה בעל 'ספר המכנים' ומהר"ם מרוטנבורג – ורוב מה שהביאו משמו, משמועתם שבעל פה הביאו. אך עדיין 'בעל תוספות' לפנינו, ובצדק כללו אורבך בספרו הגדול על בעלי התוספות, עם שהוא משקף שלב של שינוי בסגנון לימודם של בעלי התוספות, לקראת המהפך

31 וראה עוד א' ריינר, 'עלייה ועלייה לרגל לארץ ישראל: 1099-1517', עבודת דוקטור, האוניברסיטה העברית בירושלים, תשמ"ח, עמ' 78-80.

32 נדפס על פי כתב יד, ביד א"ר פינס, ירושלים תשל"ג.